यदि। आसेवो वाक्यसङ्ग्राही रहस्ये न च गच्छते। कुप्यवादि परिग्रन्थं सम्यक्यति चासनम्। तत्कथा-अवधाङ्गुष्टो ह्यप्रियास्यपि नन्दते। अन्यं दत्तं प्रगृह्णाति अरेत् तत्तु कथान्तरे। रक्षस्य राज्ञः कर्त्तव्या सेवामन्यस्य वर्जयेत्" अग्निपु० २२१अ०।

ते च दशधा तेषां प्राधान्याप्राधान्ये च तत्रैव उक्ते यथा "पुरोधाः प्रथमं श्रेष्ठः सर्वेभ्यो राजराष्ट्रभृत्। तदनन्तरात् प्रतिनिधिः प्रधानस्तदनन्तरम्। सचिवस्तु ततः प्रोक्तो मन्त्री तदनु चोच्यते। प्राड्विवाकस्ततः प्रोक्तः पण्डितस्तदनन्तरम्। सुमन्त्रस्तु ततः ख्यातो ह्यमात्यस्तु ततःपरम्। दूतस्ततः क्रमादेते पूर्वश्रेष्ठा यथा गुणाः"।

तत्करणसङ्कर्त्तादि सं०चि० उक्तं यथा "चित्रे मैत्रे वितृसितार्केज्यवारे सौम्ये लग्नेऽर्के कुजे वा खलाभे। योनौ मैत्रां राशिपोऽपि मैत्रां सेवा कार्या स्वामिनः सेवकेन" मु० चि०। "अथ सेवकस्य स्वामिसेवायां मुहूर्त्तं याज्ञिन्याह। चित्रे मैत्रे इति। चित्रे मैत्रे अश्विनीपुष्यहस्तचित्राहुराधामृगरेवतीपुष्यमघाचलेषु, वितृसितार्केज्यवारे बुधशुक्रसूर्य्यगुरुवारे तथा सौम्यपक्षे लग्नसंस्थे सति अर्के वा अथ वा कुजे भौमे वा खलाभे दशमैकादशस्थे सति सेवकेन भृत्येन स्वामिनो राजादेः सेवा कार्या। राजादिदर्शनं प्रागुक्तं वेतनग्रहणकार्याद्यङ्गीकारूपा सेवाकिनू मुहूर्त्ते कार्या तत्रापि स्वामिसेवकयोर्योनिमैत्रां सत्यां पुनः राशिपोः स्वामिसेवकयोर्यौ जन्मराशी तयोर्योऽधिपती तयोरपि मैत्रां प्रीतौ सत्यां कार्या उक्तञ्च श्रीपतिना "शुभे विलग्ने दशमायगे च रवौ कुजे वा खवशेन योनेः। विद्यायुधाभ्यासरतेन कार्य्यं समाश्रयः स्वामिनि सेवकेन"। कश्यपोऽपि "दशमैकादशे पक्षे कुजे वा शुभसम्मते। विद्यायुधाभ्यासयुक्तसेवा, कर्मापि सिद्ध्यति"। राशिमैत्रीसाहित्यं तु "वभ्रूरगं श्येनमिभेन्द्रसिंहमोत्वाखुसंज्ञं त्वजवानरञ्च गोव्याघ्रमन्योन्यरसाहिपञ्च वैरं जनार्योर्न्यभटस्त्रयोरेति" वसिष्ठोक्तिमङ्गीकृत्य तुल्यन्यायत्वादत्राप्य न्यूनता योनिमैत्री राशिमैत्री च विवाहप्रकरणे यन्निरूपयोरिति "मित्राणि दुमणेरिति वक्ष्यते" पौ० धा०। उपपदशब्दे १२५० पृ० दृश्यम्।

भृत्रिम त्रि० भरणाय्याः भृ-क्त्रि-मप् च। भरणाय्याते।

भृ(भ्र)मि पु० भ्रम-इन् प्रषो० वा संज्ञासारणम्। (घूर्णी) १वायुभेदे २भ्रमणे च। "किन्तु चक्रभ्रमिकारितागुणः" नैषधम्।

भृम्यश्व पु० भ्रमय इवाश्वाः यस्य। ऋषिभेदे तस्य पुत्रः अण्। भार्म्यश्व तदपत्ये ऋषौ नि० ९।४।

भृश अधःपतने दि०पर०अक०सेट्। भृश्यति इरित् अभृशत् अभर्शीत् बभर्श। उदित्त्वा वेट्।

भृश न० भृश-क। १अतिशये २तद्वति त्रि०। ततो भृशादि च्व्यर्थे भवतो क्यङ् भृशायते। [शब्दरत्ना०।

भृशम् अव्य०मान्मन्यम् भृश-वा० कस्य। १सुष्ठुरर्थे २शोभने

भृशादि पु० च्व्यर्थे भवतो क्यङ्प्रत्ययनिमित्ते शब्दगणे स च गणः पा० ग० उक्तो यथा

"भृश शीघ्र चपल मन्द पण्डित उत्सुक सुमनस् दुर्मनस् अभिमनस् उन्मनस् रहस् रोहत् रेहत् संरेहत् तपत् शबत् भ्रमत् वेहत् शुचिस् शुचिवर्चस् अमरवर्चस् ओजस् सुरजस् अरजस् एते भृशादयः। आकृतिगणोऽयं तेन श्यामायते इत्यादि सि० कौ०। एवं घूर्णायते "घूर्णायमानेत्यत्र" घूर्णायमानशब्दे दर्शितम्

भृषद् स्त्री दृषद्+पृषो०। पाषाणे शब्दरत्ना०। तत्र दृषदु इत्येव पाठः भृषदित्यपपाठः।

भृष्ट त्रि० भ्रस्ज-क्त। जलोपसेकं विना वालुकाग्निसंयोगाभ्यां पक्वे हेम०। "सुगन्धिः कफहा रूक्षः पित्तलो भृष्टतण्डुलः" राजनि०।

भृष्टयव पु० कर्म०। धानाशब्दार्थे अमरः।

भृष्टान्न न० कर्म०। जलोपसेकेन भृष्टे तण्डुले (खड़ि)शब्दच०

भृष्टि स्त्री भ्रस्ज-भावे क्तिन्। १भर्जने २शूल्यवाटिकायां मेदि०

भृ भर्जने भर्त्सने भरणे च क्र्यादि०आ०पर०सक०सेट्। भृणाति बभारीत् बभार बभरतुः।

भेक पुं स्त्री०भी-कन् कस्य नेत्वम्। (व्याङ्) १जन्तुभेदे अमरः स्त्रियां जातित्वात् ङीष्। "तेजःसद्योबलकरः भ्रमहृद्दाहमेहनुत्। स्वापकुष्ठार्दिनाशी भेकस्तु परिकीर्त्तितः" राजनि०। २मेघे मेदि० ३मण्डूकपर्ण्यां स्त्री ङीष् अमरः

भेकट पु० भेक इव टलति टल-ड। मत्स्यभेदे हिरूपकोषः।

भेकनि(लि) पु० (भाङ्गन) मत्स्यभेदे राजव०।

भेकपर्णी स्त्री भेक इव पर्णमस्याः ङीष्। मण्डूकपर्ण्याम्

भेकभुज् पु० भेकं भुङ्क्ते भुज-क्विप्। सर्पे त्रिका०।

भेकासन न० रुद्रयामलोक्ते पूजाङ्गे आसनभेदे तल्लक्षणं यथा

"भेकनामासनं योगं निजवक्षसि स्वं सुखम्। निधाय पादयुगलं स्कन्धे बाहौ पदोपरि। ध्यायेदिष्टपदं श्रीमान